

Resolucija Sveta o novem evropskem programu za izobraževanje odraslih 2021–2030

(2021/C 504/02)

SVET EVROPSKE UNIJE –

OB UPOŠTEVANJU:

Za pozitivno soočenje s prihodnostjo je odločilnega pomena ukrepati na podlagi učnih potreb odraslih in poskrbeti za možnosti za formalno, neformalno in priložnostno učenje, ki lahko zagotovijo vse potrebno znanje, spretnosti in kompetence za Evropo, ki bo vključujoča, trajnostna in socialno pravična ter bolj odporna. Ko krmarimo skozi vse bolj zapletene in pogoste prehode (še posebej z digitalnim in zelenim prehodom) ter se odzivamo na sedanje in prihodnje izzive (kot so podnebne spremembe, demografija, tehnologija, zdravje itd.), lahko izobraževanje odraslih – kot pomemben del vseživljenjskega učenja – prispeva k okrepitvi moči in odpornosti gospodarstev in družb. Poleg tega je pomembno zagotoviti potrebne pogoje, da bi ljudje s svojimi odločitvami postali nosilci sprememb.

OB OPOZARJANJU NA NASLEDNJE:

1. Voditelji in voditeljice EU so na socialnem vrhu za pravična delovna mesta in rast v Göteborgu leta 2017 skupaj razglasili evropski steber socialnih pravic, ki kot prvo načelo določa pravico do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja za vse, kot četrto pa pravico do podpore za iskanje zaposlitve, usposabljanje in prekvalifikacijo ter pravico do prenosa socialne zaščite in pravic do usposabljanja med poklicnimi prehodi.
2. Evropski svet je v sklepih z dne 14. decembra 2017 ⁽¹⁾ izobraževanje izpostavil kot ključno pri oblikovanju vključujoče in kohezivne družbe ter pri ohranjanju evropske konkurenčnosti. S tem sta bila izobraževanje in usposabljanje prvič postavljena v središče evropske politične agende.
3. Voditelji in voditeljice EU so se v strateški agendi EU 2019–2024 dogovorili o povečanju naložb v znanja in spretnosti ter izobraževanje.
4. Voditelji in voditeljice EU so se 7. maja 2021 srečali na socialnem vrhu v Portu, na katerem so se odločili izobraževanje ter znanja in spretnosti postaviti v središče političnih ukrepov ter s tem poglobiti izvajanje evropskega stebra socialnih pravic.
5. Voditelji in voditeljice EU so v sklepih Evropskega sveta iz junija 2021 pozdravili krovne cilje EU glede delovnih mest, znanja in spretnosti ter zmanjšanja revščine, ki so določeni v akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic skladno z izjavo iz Porta, tudi cilj na ravni EU, v skladu s katerim naj bi bilo vsako leto do leta 2030 v izobraževanje vključenih najmanj 60 % odraslih.
6. Upoštevati bi bilo treba ustrezne referenčne dokumente iz Priloge III k tej resoluciji;

IN OB UPOŠTEVANJU:

7. prenovljenega evropskega programa za izobraževanje odraslih, ki ga je Svet Evropske unije sprejel leta 2011, da bi se nadaljevalo, dopolnilo in utrdilo delo na področju izobraževanja odraslih v okviru štirih strateških ciljev, ki jih je Svet opredelil v strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020);
8. Priporočila Sveta o poteh izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle (iz leta 2016), v katerem so poudarjene specifične potrebe odraslih, zlasti nizkokvalificiranih in nezaposlenih ter pripadnikov ranljivih skupin, ki potrebujejo dodatno pozornost in podporo za izboljšanje osnovnih znanj in spretnosti ter napredek;
9. poročila „Uspehi prenovljenega evropskega programa za izobraževanje odraslih“ (*Achievements under the Renewed European Agenda for Adult Learning*) (iz leta 2019), v katerem so preučeni uspehi v obdobju 2011–2018. V poročilu so identificirana tudi porajajoča se vprašanja in prednostne naloge, ki bi jih bilo mogoče upoštevati v obdobju po letu 2020, vključno z nadaljnjim delom na področju upravljanja, ponudbe in udeležbe, prožnosti in dostopa ter zagotavljanja kakovosti.

(¹) EUCO 19/1/17 REV 1.

10. evropskega programa znanj in spretnosti za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (iz leta 2020), v katerem je med drugim predlagan ukrep 8 „življenjske veččine“, v skladu s katerim naj bi Komisija in države članice pripravile nove prednostne naloge za evropski program za izobraževanje odraslih, da bi se ustvarili celostni, kakovostni in vključujoči sistemi izobraževanja odraslih;
11. Priporočila Sveta o poklicnem in strokovnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost ter Osnabrüške deklaracije o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (oba iz leta 2020), ki pozivata k nadaljnjem razvoju tovrstnega izobraževanja in usposabljanja kot privlačne in visokokakovostne poti do delovnih mest in za življenje, pa tudi k ozaveščevanju odraslih, da je izobraževanje vseživljenjski proces;
12. Resolucije Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše, ki za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju za obdobje do leta 2030 (2021–2030) predvideva, da naj bi potekalo z vključujočim, celostnim in vseživljenjskim pristopom k učenju, ter nadalje navaja, da vseživljenjsko učenje vključuje vse oblike in ravni izobraževanja in usposabljanja od predšolske vzgoje in varstva do izobraževanja odraslih, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter terciarnim izobraževanjem;

UGOTAVLJA NASLEDNJE:

13. Modeli izobraževanja odraslih se med državami članicami Evropske unije razlikujejo glede na njihove nacionalne, regionalne in lokalne potrebe, okoliščine, politike, strategije in tradicije. Iz poročil je razvidno, da so po prilagoditvah izobraževanja odraslih in učnih okolij zaradi pandemije COVID-19 izobraževalne prakse po Evropi zdaj še bolj raznolike ^(?).
14. V Pregledu izobraževanja in usposabljanja 2020 ^(?) je navedeno, da je vključenost odraslih v izobraževanje nizka, saj je bilo v EU povprečno 10,8 % odraslih (11,9 % žensk in 9,8 % moških) v starostni skupini 25–64 let vključenih v izobraževanje v zadnjih štirih tednih pred raziskavo 2019. Podatki Eurostata za leto 2020 celo kažejo, da je vključenost odraslih v izobraževanje nižja kot pred pandemijo COVID-19: v EU je bilo povprečno le 9,2 % odraslih (10 % žensk in 8,3 % moških) v starostni skupini 25–64 let vključenih v izobraževanje v zadnjih štirih tednih pred raziskavo.
15. Iz poročila Eurydice z naslovom *Izobraževanje in usposabljanje odraslih v Evropi: vzpostavljanje vključujočih poti do znanj in spretnosti ter kvalifikacij (Adult education and training in Europe: Building inclusive pathways to skills and qualifications)* je razvidno, da približno eden od petih odraslih v EU ni zaključil višjega sekundarnega izobraževanja in da ima precejšen delež odraslih v Evropi nizko stopnjo bralne in matematične pismenosti ter/ali digitalnih znanj in spretnosti. Razlike med državami so tudi pri vključenosti odraslih v izobraževanje in usposabljanje, za vse pa velja, da ima večina izobraževalnih dejavnosti, v katerih sodelujejo odrasli, neformalni značaj.

PRIZNAVA NASLEDNJE:

16. Z novo kulturo učenja bi morali poudariti, kako pomembna so osnovna znanja in spretnosti za vse ter stalno pridobivanje ustreznega znanja, spretnosti in kompetenc na vseh ravneh v okviru formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja skozi vse življenje. Posamezniki, ki verjamejo v koristnost vseživljenjskega učenja, so bolje usposobljeni za prilagajanje novim okoliščinam **ter** za razvoj znanj in spretnosti, ki jih potrebujejo za zaposlitev, pa tudi za polno participacijo v družbi in osebni razvoj.
17. Izobraževanje odraslih ima v strateškem okviru za evropsko sodelovanje pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora posebno mesto, in sicer v strateški prednostni nalogi o „vsesplošnem uresničevanju načela vseživljenjskega učenja in mobilnosti“ – kar dandanes potrebujemo bolj kot kdaj koli prej zaradi izzivov, povezanih z okrevaljem po krizi zaradi COVID-19, potrebe po odpornosti, pa tudi zaradi spreminjajočih se potreb na trgu dela, neskladij v znanju in spretnostih, zelenega in digitalnega prehoda ter še vedno visokega števila odraslih v Evropi z nizkimi ravnmi osnovnega znanja, spretnosti in kompetenc.

^(?) Glej na primer naslednje publikacije: *Izobraževanje odraslih in COVID-19: izzivi in priložnosti (Adult Learning and COVID-19: challenges and opportunities)* (ET2020 Working Group on Adult Learning, 2020), *Izobraževanje odraslih in COVID-19 (Adult learning and education and COVID-19)* (UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2020) in *Izobraževanje odraslih in COVID-19: koliko priložnostnega in neformalnega učenja uhaja delavcem in delavkam (Adult Learning and COVID-19: How much informal and non-formal learning are workers missing?)* (OECD, 2021).

^(?) Pregled izobraževanja in usposabljanja za leto 2020. Poučevanje in učenje v digitalni dobi, SWD (2020) 234 final. Vir: Eurostat, Raziskava o delovni sili v EU (leta 2022 je predvidena sprememba metodologije).

18. Obravnavati je treba razdrobljenost izobraževanja odraslih med sektorji, področji politike in pravnimi okviri. Potreben je dialog z vsemi stranmi, da bi se zagotovila skupna vizija za večjo ponudbo izobraževanja odraslih, v kateri bo upoštevana socialna razsežnost izobraževanja odraslih, pa tudi njihova zaposljivost. Ker imajo posamezniki, delodajalci in država koristi od izobraževanja odraslih, je treba priznati odgovornost in prispevek vsake strani.
19. Nadvse pomembno je spodbujati večjo ozaveščenost delodajalcev, da izobraževanje odraslih prispeva h kakovosti delovnih procesov in rezultatov ter h kakovosti same angažiranosti delavcev pri delu. Izobraževanje odraslih lahko prispeva k produktivnosti, konkurenčnosti, socialni vključenosti, enakosti spolov, ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetništvu. Je pomemben dejavnik, ki delodajalce spodbuja k dejavnejši vlogi pri podpiranju izpopolnjevanja in prekvalificiranja ter pri stalnem izboljševanju zaposljivosti in prehodov na trgu dela njihovih zaposlenih. Zato je pomembno kulturo učenja uvesti na vseh delovnih mestih ter načrtovati in organizirati učne možnosti na delovnih mestih, ki bi jih morali spodbujati in podpirati vsi deležniki.
20. Vendar mora biti izobraževanje odraslih več kot le razvoj znanj in spretnosti, povezanih z delom. Pomembno je tudi spodbujati večjo ozaveščenost prebivalstva o pomenu in koristih vključenosti v vseživljenjsko učenje. Izobraževanje odraslih bi moralo biti prek prožnih formalnih, neformalnih in priložnostnih poti povezano z vsemi vrstami in ravni izobraževanja in usposabljanja, vključno z visokošolskim izobraževanjem.
21. Izobraževanje odraslih lahko izboljša življenjske in delovne priložnosti za odrasle, ne glede na njihove socialno-demografske in osebne okoliščine. Razmisliti bi morali o vključitvi osebne odgovornosti za poklicni razvoj v okvir vseživljenjskega poklicnega usmerjanja in pomoči. Poleg tega lahko izobraževanje odraslih prispeva k aktivnemu državljanstvu in skupnostnemu učenju. Podpira tudi osebni, socialni in poklicni razvoj in izpolnjenost, zdravje in dobro počutje v skladu s sedanjimi in prihodnjimi potrebami, talenti in željami posameznika. Izobraževanje odraslih ima ključno vlogo pri odzivanju na sedanje in prihodnje izzive in priložnosti v življenju in na delovnem mestu, kar ustvarja trajnostne skupnosti.
22. Zaradi učinkov demografskih sprememb ter zelenega in digitalnega prehoda so potrebni novi pristopi, s katerimi bi spodbudili vključenost odraslih, tudi tistih, ki jih učne dejavnosti ne zanimajo toliko, in starostno skupino nad 65 let, v izobraževanje, da bi podprli njihovo polno integracijo in participacijo v družbi.

POUDARJA NASLEDNJE:

23. Za izobraževanje odraslih je potreben celosten pristop, vključno s sodelovanjem med različnimi sektorji in deležniki, ter učinkovito usklajevanje na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni, pri čemer je treba upoštevati različne modele izobraževanja odraslih v Evropski uniji in v celoti spoštovati posebne pristojnosti različnih ravni politike.

SE ZATO STRINJA O NASLEDNJEM:

24. Splošni cilj novega evropskega programa za izobraževanje odraslih 2021–2030 (NEAAL 2030) bo do vključno leta 2030 povečati in izboljšati zagotavljanje, spodbujanje in uporabo možnosti za formalno, neformalno in priložnostno učenje za vse.
25. Glavna prednostna področja NEAAL 2030 zagotavljajo kontinuiteto dela in nadaljnji razvoj izobraževanja odraslih, kot je opisano v nadaljevanju in podrobno opisano v Prilogi I k tej resoluciji:
 - upravljanje,
 - ponudba in izraba možnosti za vseživljenjsko učenje,
 - dostopnost in prožnost,
 - kakovost, pravičnost, inkluzija in uspeh pri izobraževanju odraslih,
 - zeleni in digitalni prehod.

SE OB UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI IN NACIONALNIH OKOLIŠČIN DRŽAV ČLANIC NADALJE STRINJA O NASLEDNJIH IZVEDBENIH INSTRUMENTI:

26. *Odprta metoda usklajevanja*: Države članice in Komisija bodo do leta 2030 tesno sodelovale, da bi ocenile opravljeno delo na tehnični ravni, ovrednotile proces in njegove rezultate z odprto metodo koordinacije in prevzele odgovornost za proces na svojem področju pristojnosti na nacionalni, regionalni ali evropski ravni. To bi bilo treba storiti v posvetovanju z delovno skupino za izobraževanje odraslih, vzpostavljeno kot del strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030), ter mrežo nacionalnih koordinatorjev za izobraževanje odraslih.
27. *Vzajemno učenje*: Vzajemno učenje je ključni element NEAAL 2030, saj zagotavlja priložnost za prepoznavanje dobrih praks v različnih državah članicah in učenje iz njih. Vzajemno učenje, pri katerem sodelujejo ustrezni deležniki, bo omogočeno na načine, kot so dejavnosti vzajemnega učenja, vzajemno svetovanje ter izmenjava najboljših politik in praks, konference, seminarji, forumi na visoki ravni in strokovne skupine, pa tudi s študijami in analizami, mrežami (vključno s spletnimi) in drugimi oblikami razširjanja ter z jasno prepoznavnostjo rezultatov.
28. *Učinkovito upravljanje*: NEAAL 2030 je sestavni del strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030).
29. *Spremljanje procesa*: Redno spremljanje napredka pri doseganju ciljev na ravni EU (*) z kazalniki na ravni EU (podrobno opisanimi v Prilogi II k tej resoluciji), ki se uporabljajo pri sistematičnem zbiranju in analizi mednarodno primerljivih podatkov, bistveno prispeva k oblikovanju politik, temelječem na dejstvih, brez ustvarjanja dodatnih obremenitev za države članice. Z letnim spremljanjem, ki bo potekalo v okviru Pregleda izobraževanja in usposabljanja ter procesa evropskega semestra (z revidiranim pregledom socialnih kazalnikov), se bo spremljal napredek pri doseganju vseh dogovorjenih ciljev na ravni EU na področju izobraževanja odraslih. Cilje in kazalnike na ravni EU bi bilo treba spremljati in ocenjevati v sodelovanju s stalno skupino za kazalnike in merila ter pregledati leta 2023.
30. *Pridobivanje znanja in politika za izobraževanje mladih, temelječa na dejstvih*: Kjer je to mogoče, je treba z vrsto orodij nadalje razviti poglobljeno analizo podatkov in raziskave na mednarodni, evropski in nacionalni ravni ter se pri tem opreti na delo Eurostata, mreže Eurydice, CEDEFOP, Evropske fundacije za usposabljanje (ETF), Eurofounda, OECD in drugih organizacij. Analiza bi morala vključevati tudi spremljanje ranljivih skupin odraslih in podatke o naložbah v izobraževanje in usposabljanje, med drugim po možnosti tudi na ravni delodajalcev in lokalnih skupnosti. Za preoblikovanje delovnih mest ter obsežna prizadevanja za izpopolnjevanje in preusposabljanje so potrebni zanesljivi in ciljno usmerjeni podatki o znanjih in spretnostih, na podlagi katerih bo mogoče opredeliti prihodnje potrebe po znanjih in spretnostih na trgu dela. To bo odraslim pomagalo pri njihovem vseživljenjskem poklicnem razvoju ter jim olajšalo prehode na trgu dela, pa tudi družbene prehode.
31. *Sodelovanje z mednarodnimi organizacijami*: Pomembno je okrepiti tako sodelovanje z organizacijami, ko so OECD (zlasti z uporabo rezultatov programa za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih (PIAAC)), ZN (zlasti z Unescom in MOD) in Svet Evrope, kot tudi v okviru zadevnih regionalnih ali globalnih pobud.
32. *Financiranje*: Izobraževanje odraslih se financira iz različnih instrumentov, ki se napajajo iz različnih virov. Po možnosti in kjer je to ustrezno bi ga moralo v skladu z načelom subsidiarnosti podpirati stalno in redno financiranje in ne subvencije za projekte ali programe. Pristopi financiranja, ki temeljijo na deljeni odgovornosti javnih in zasebnih deležnikov, lahko prispevajo k večjemu obsegu in intenzivnosti sredstev –

(*) Cilji so opredeljeni kot povprečne vrednosti EU, ki jih morajo skupaj doseči države članice. Komisija bi morala pri poročanju o napredku pri uresničevanju teh ciljev, po potrebi tudi v okviru evropskega semestra, upoštevati posebnosti različnih nacionalnih sistemov in ustrezne okoliščine. Države članice bi morale v celoti izkoristiti možnosti financiranja, ki jih ponuja Unija, v skladu s svojimi nacionalnimi okoliščinami, prednostnimi nalogami in izzivi. Nobeden od teh ciljev ne posega v odločitve o tem, kako se izvajajo instrumenti financiranja, s katerimi razpolaga Unija, v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 in instrumenta NextGenerationEU.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, NAJ OB USTREZNEM UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI IN V SKLADU Z NACIONALNIMI OKOLIŠČINAMI:

33. svoja prizadevanja v obdobju 2021–2030 osredotočijo na prednostna področja iz Priloge I in tako prispevajo tudi k izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri oblikovanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021-2030), kadar je to ustrezno in v skladu z njihovimi nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi razmerami, okoliščinami in zakonodajo;
34. okrepijo učinkovito povezavo med pristojnimi ministrstvi in z deležniki, socialnimi partnerji, podjetji, nevladnimi organizacijami in organizacijami civilne družbe, da bi bolje uskladili politike s področja izobraževanja odraslih in širše socialno-gospodarske politike. Ta vsevladni in večdeležniški pristop se lahko dodatno okrepi z učinkovitim nacionalnim, regionalnim in lokalnim usklajevanjem, ki bi povežalo politiko in prakso;
35. podprejo izobraževanje odraslih z vseživljenjskim usmerjanjem in poklicnim razvojem z vzpostavljanjem partnerstev na vseh ravneh. V skladu z načeli zagotavljanja kakovosti bi moralo to usmerjanje povezati z dejavnostmi obveščanja, potrjevanjem in ozaveščanjem, kar bi prispevalo k izvajanju priporočila Sveta o poteh izpopolnjevanja. S tem bo zagotovljeno, da bodo imeli vsi odrasli priložnost pridobiti osnovna znanja in ključne kompetence v skladu s svojimi potrebami ter doseči raven znanj in spretnosti, ki je potrebna v današnji družbi in na trgu dela;
36. v okviru izvajanja Priporočila Sveta o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja napredujejo pri zagotavljanju razpoložljivosti potrjevanja vsem odraslim, s čimer se zagotavljajo tudi priložnosti za še eno možnost, kar lahko vodi do pridobitve polnih ali delnih kvalifikacij;
37. podpirajo širitev izobraževanja odraslih, tako splošnega kot poklicnega, na sekundarni in terciarni ravni, in sicer s prožnimi učnimi potmi, na primer večernimi tečaji, izrednim izobraževanjem, učenjem na daljavo in kombiniranim učenjem, ki učečim se odraslim omogočajo, da (a) pridobijo kvalifikacije vsaj na ravni 4 evropskega ogrodja kvalifikacij; in (b) opravijo kratke tečaje za osvežitev, razširitev in poglobitev kompetenc;
38. izboljšajo poklicni status izobraževalcev in mentorjev odraslih^(*), podprejo njihovo profesionalizacijo in izboljšajo njihovo začetno in stalno izobraževanje, usposabljanje in strokovni razvoj, vključno s podpiranjem uporabe inovativnih pristopov (kot so kombinirani, spletni, oddaljeni, hibridni pristop itd.) in virov (infrastruktura in oprema IKT);
39. po potrebi podpirajo visokokakovostno in v inkluzijo usmerjeno digitalizacijo procesov izobraževanja, usposabljanja in učenja na organizacijski in individualni ravni. Poleg tega učečim se odraslim pomagajo, jih izobražujejo in usposabljujejo za širšo in bolj učinkovito uporabo digitalnih orodij, upoštevajoč digitalni razkorak in digitalno vrzel med spoloma;
40. si prizadevajo za razvoj enostavnih, prožnih in širokih mehanizmov za podjetja in posameznike, da bi na podlagi koncepta vseživljenjskega učenja, ki poudarja potrebo po stalnem pridobivanju znanja, spretnosti in kompetenc, povečali ozaveščenost in spodbudili spremembo miselnosti med posamezniki in v družbi;
41. olajšajo vseživljenjsko učenje, da se spodbudi vključenost odraslih v izobraževanje s številnimi različnimi instrumenti, kot so EPALE, ki je elektronska platforma za izobraževanje odraslih v Evropi (npr. s podporo strokovnim delavcem na področju izobraževanja odraslih, vključno z izobraževalci in mentorji odraslih, osebjem za usmerjanje in podporo, raziskovalci in akademskim osebjem ter oblikovalci politik);
42. spodbujajo učno mobilnost učečih se odraslih in osebja za izobraževanje odraslih ter čezmejno sodelovanje, tudi prek programa Erasmus+, skladov kohezijske politike EU in drugih instrumentov, kadar je to primerno;
43. si še naprej prizadevajo za odpravo obstoječih ovir in preprek za vse vrste učenja, vključno z izzivi, povezanimi z mobilnostjo, dostopnostjo, neenakostjo med spoloma, usmerjanjem, obveščanjem, storitvami za študente in priznavanjem predhodnega učenja kot dela učnih rezultatov;

(*) Učitelji v tej resoluciji pomeni osebe, ki jim je v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso priznan status učitelja (ali enakovreden status), mentorji pa posameznike, ki izvajajo eno ali več dejavnosti, povezanih s (teoretičnim ali praktičnim) usposabljanjem, ki poteka bodisi v ustanovi za izobraževanje ali usposabljanje bodisi na delovnem mestu. To vključuje učitelje v splošnem ter višje- in visokošolskem izobraževanju, učitelje in mentorje v začetnem in nadaljevalnem poklicnem in strokovnem izobraževanju in usposabljanju ter strokovne delavce v vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter izobraževalce odraslih, skladno s Sklepi Sveta o evropskih učiteljih in mentorjih za prihodnost (UL C 193, 9.6.2020, str. 11).

44. nadalje razvijajo mehanizme za zagotavljanje kakovosti, na primer s spodbujanjem notranjega in zunanega zagotavljanja kakovosti v zvezi s programi, postopki, izvajalskimi organizacijami, izobraževalci in mentorji odraslih ter svetovalnimi dejavnostmi, ter z razvojem zbiranja podatkov, na primer z uporabo informacij, zbranih s spremljanjem diplomantov;

POZIVA KOMISIJO, NAJ V SKLADU S SVOJIMI PRISTOJNOSTMI IN OB UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI:

45. podpira države članice pri izvajanju NEAAL 2030 in njegovih prednostnih področij, kot so opisana v Prilogi I, ter pri njihovem morebitnem razvoju celovitih, vsevladnih nacionalnih strategij za znanja in spretnosti;
46. zagotovi dopolnjevanje in skladnost pobud politike EU, sprejetih v skladu z NEAAL 2030;
47. tesno sodeluje z državami članicami, da se zagotovi vzpostavitev prožne in učinkovite strukture upravljanja, kot je določeno v Resoluciji Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030), zlasti z vključitvijo delovne skupine za izobraževanje odraslih, mreže nacionalnih koordinatorjev za izobraževanje odraslih, dejavnosti vzajemnega učenja in drugih dejavnosti mreženja;
48. podpira nacionalne koordinatorje za izobraževanje odraslih s financiranjem njihovega dela, da bi se olajšalo sodelovanje med državami članicami in s Komisijo pri izvajanju NEAAL 2030;
49. okrepi znanje o izobraževanju odraslih v Evropi z izvajanjem študij in raziskav, pomembnih za analizo vprašanj v zvezi z izobraževanjem odraslih, tudi prek mreže Eurydice, CEDEFOP in ETF ter v sodelovanju z drugimi ustreznimi mrežami in institucijami, tako da v celoti izkoristi vse njihove informacijske in raziskovalne zmogljivosti, brez ustvarjanja dodatnih bremen za države članice. Pozornost bi bilo treba nameniti tudi starostni skupini nad 65 let ter v ta namen zbrati primerjalne dokaze in podatke o njihovi vključenosti v izobraževanje odraslih;
50. nadaljuje in krepi sodelovanje z ustreznimi mednarodnimi organizacijami, kot so OECD, ZN (zlasti UNESCO in MOD) in Svet Evrope, pa tudi z ustreznimi regionalnimi ali svetovnimi pobudami, na primer na Zahodnem Balkanu, v okviru vzhodnega partnerstva itd.;
51. zagotovi, da so na evropski ravni na razpolago sredstva za podporo izvajanju NEAAL 2030 iz ustreznih programov, skladov in instrumentov EU, kot so Erasmus+, Evropski socialni sklad plus (ESS+), Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce, Sklad za okrevanje in odpornost, Sklad za pravični prehod, InvestEU, Instrument za tehnično podporo itd.;
52. predstavi in Svetu redno poroča o sistematičnem pregledu in časovnem načrtu tekočih in načrtovanih politik, orodij za sodelovanje, instrumentov financiranja, pobud in ciljno usmerjenih razpisov na ravni Unije, kot so poti izpopolnjevanja, Erasmus+, evropski semester, ki prispevajo k uresničevanju NEAAL 2030;
53. poroča o izvajanju NEAAL 2030 kot delu strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (2021–2030) ter se pri tem opre na delo nacionalnih koordinatorjev za izobraževanje odraslih, delovne skupine za izobraževanje odraslih in raziskovalnih strokovnjakov ter na študije;
54. omogoči nadaljnji razvoj in izvajanje EPAL, ki je namenjena podpori strokovnim delavcem na področju izobraževanja odraslih in krepitvi njihovega znanja, in sicer s komunikacijo med sodelavci, objavami v blogih, forumi, mreženjem ter zagotavljanjem visokokakovostnih, točnih in relevantnih informacij o vseh vidikih izobraževanja odraslih;
55. podpira države članice, tudi s financiranjem, pri njihovem rednem sodelovanju v raziskovalnih ciklih, da se pridobijo primerljivi podatki o njihovem napredku na področju znanj in spretnosti odraslih (raziskava OECD o znanjih in spretnostih odraslih [PIAAC], raziskava o izobraževanju odraslih in raziskava o delovni sili).

PRILOGA I

Države članice naj se ob upoštevanju svojih konkretnih okoliščin in v skladu s svojimi nacionalnimi prednostnimi nalogami, po potrebi ob podpori Komisije, osredotočijo na področja, orisana v nadaljevanju.

Prednostno področje 1 – Upravljanje

- a) Partnerstva med vladami, regionalnimi in lokalnimi organi, izvajalci izobraževanja in usposabljanja, podjetji, socialnimi partnerji, javnimi službami za zaposlovanje in socialnimi službami ter civilno družbo so potrebna in so tesno povezana z odgovornostjo, ki si jo delijo vsi udeleženi. Ta odgovornost se nanaša na naloge, med katerimi so analiza potreb po izobraževanju in usposabljanju ter razvoj učnih možnosti za odrasle, optimizacija vključenosti vseh deležnikov in sodelovanja med njimi, ozaveščanje in obveščanje ter podpora za zagotavljanje zadostnega usmerjanja in svetovanja izvajalcem in podjetjem.
- b) Krepitev splošnih pogojev za sodelovanje na področju potreb glede izobraževanja odraslih: skušati zasnovati celovit pristop k izobraževanju odraslih, pri čemer so mišljene vse vrste, oblike in ravni izobraževanja in usposabljanja odraslih ter druge relevantne oblike učnih možnosti, in pojasniti vloge vseh vključenih sektorjev. Zagotavljati bi moral medsektorski nadzor ter medresorska in medsektorska partnerstva, kar bi vodilo v koherentnost zadevne politike. Iz takega pristopa – kot dela vseživljenjskega učenja – bi lahko izšle strategije izobraževanja odraslih in nacionalne strategije za znanja in spretnosti, temelječe na raziskavah, dokazih in podatkih.
- c) Sodelovanje in partnerstvo med deležniki na nacionalni, regionalni in lokalni ravni bi moralo ustrezati potrebam učečih se odraslih in delodajalcev, po možnosti in v skladu s nacionalnimi okoliščinami tudi z uspešnim in učinkovitim financiranjem pobud na področju izobraževanja odraslih.

Prednostno področje 2 – Ponudba in izraba možnosti za vseživljenjsko učenje

- a) Izredno pomembno je, da se odrasle ozavešča o pomenu učenja kot vseživljenjskega procesa, ki bi se mu bilo treba v rednih časovnih presledkih posvečati skozi vse življenje.
- b) Izobraževanje odraslih bi moralo biti poslej v večji meri krojeno po meri. Spodbujati in podpirati bi ga bilo treba v okviru učinkovitih sistemov vseživljenjskega usmerjanja z obveščanjem, pa tudi v okviru integriranih sistemov za potrjevanje predhodnega učenja.
- c) Obstoječi sistemi za napovedovanje potreb po znanjih in spretnostih (zbiranje podatkov o znanju in spretnostih) bi morali biti na voljo vsem deležnikom, da se podpre vseživljenjsko usmerjanje in načrtovanje izobraževanja odraslih.
- d) Kjer je primerno, bi bilo treba z vključitvijo finančnih spodbud, davčnih spodbud in drugih socialnih ugodnosti ali izravnalnih ukrepov na ravni delodajalca v implementacijo politik izobraževanja odraslih doseči, da se delodajalci še bolj zavežejo izobraževanju odraslih.
- e) Trajnostno javno financiranje bi morale na različnih ravneh (evropski, nacionalni, regionalni, lokalni, delodajalski, individualni) dopolnjevati druge vrste financiranja, in sicer za vse vrste, oblike in ravni izobraževanja odraslih. Učinkovito dodeljevanje in uporaba sredstev sta ključnega pomena in ju je treba prilagoditi individualnim učnim potrebam. Pri tem ima pomembno vlogo spremljanje odhodkov.

Prednostno področje 3 – Dostopnost in prožnost

- a) Izobraževanje odraslih bi moralo biti prožno z vidika časa, kraja, virov, oblik organizacije in izvajanja. Prav tako bi moralo vključevati raznovrstne pristope in ukrepe za povečanje vključenosti, inkluzije in motivacije za učenje. Omogočati bi moralo vpis ne le na različne ravni formalnega izobraževanja in usposabljanja, temveč tudi v druge programe – tudi v neformalnih okvirih – namenjene preusposabljanju in izpopolnjevanju, na podlagi širše paradigme učenja. Z vidika združljivosti z družinskimi, vsakodnevnimi in poklicnimi obveznostmi je prožnost ključnega pomena za množičnost in ohranjanje odraslih pri učenju. Izobraževanje odraslih mora zagotavljati visokokakovostne programe, ne glede na to, ali je financiranje zasebno ali javno.
- b) Programi izobraževanja in usposabljanja, ki se izvajajo v okviru izobraževanja odraslih, bi morali temeljiti na predhodnem znanju, spretnostih in kompetencah, izkušnjah, preferencah in specifikah posameznih učečih se glede na njihove potrebe in morebitne rezultate samoocenjevanja ter ob posebni pozornosti na ranljive skupine. Izobraževalni in učni pristop, ki odrasle spodbuja k izražanju afinitet, želja in potreb, je vključujoč in jih motivira za izobraževanje in izpopolnjevanje, hkrati pa ponuja priložnosti za osebni in poklicni razvoj, skupnostno učenje, medgeneracijsko učenje in koristi iz drugih socialnih vidikov.

- c) Izobraževanje odraslih bi prav tako moralo olajšati pridobivanje in krepitev znanja, spretnosti in kompetenc in tako prispevati k skrbi za bolj vključujoče družbe in jamstvu enakih možnosti glede na posebne okoliščine in socialno-ekonomsko ozadje, ob posebni pozornosti na ranljivih skupinah.
- d) Razmisliti bi bilo treba o uvedbi finančnih in drugih podpornih ukrepov ter konkretnih ukrepov za podporo učecim se. To bi na primer lahko bile finančne spodbude, kot so posojila, nepovratna sredstva in davčne olajšave.
- e) Preskušanje koncepta in uporabe mikro kvalifikacij bi lahko prispevalo k razširitvi učnih možnosti, prav tako bi lahko okrepilo vseživljenjsko učenje, in sicer z zagotavljanjem bolj prožnih in modularnih učnih možnosti ter ponudbo bolj vključujočih učnih poti.

Prednostno področje 4 – Kakovost, pravičnost, inkluzija ter uspeh pri izobraževanju odraslih

Profesionalizacija:

- a) Na področju izobraževanja odraslih sta potrebna profesionalizacija in izpopolnjevanje izobraževalcev in mentorjev odraslih, vključno s strokovnimi delavci (npr. inštruktorji, tutorji) in drugimi delavci, vključenimi v podporne dejavnosti, kot so usmerjanje, potrjevanje, obveščanje, poglobljanje ozaveščenosti, vodstvenost in menedžment. Opredelitev in potrjevanje ključnih kompetenc strokovnih delavcev s področja izobraževanja odraslih bi lahko pomenila dodano vrednost.
- b) Profesionalizacija izobraževanja odraslih je bistvenega pomena za kakovost izobraževanja in usposabljanja v praksi (npr. poleg strokovnega znanja in spretnosti, bi morali učeci se odrasli pridobivati tudi socialne in digitalne spretnosti, ki pa terjajo drugačen/prilagojen pristop k poučevanju). Izobraževalcem in mentorjem odraslih bi bilo treba pomagati pri izvajanju poučevanja in učenja na podlagi kompetenc, tudi prek svetovalnih delavcev in dejavnosti vzajemnega učenja.
- c) Z dobro razvito mrežo in partnerstvi med izvajalci izobraževanja odraslih in drugimi partnerji, ki ponujajo učne možnosti, bi lahko dosegli, da bi izobraževanje odraslih postalo dostopnejše, denar in čas pa ne bila več takšna ovira, kot sta bila prej.

Mobilnost:

- d) Mobilnost učecih se odraslih, izobraževalcev in mentorjev odraslih ter drugih deležnikov v izobraževanju odraslih bi bilo treba še naprej krepiti kot ključni element evropskega sodelovanja in orodje za izboljševanje kakovosti izobraževanja odraslih in spodbujanje večjezičnosti v Evropski uniji. Še bolj bi se bilo treba potruditi za odpravo obstoječih težav in ovir pri vseh vrstah mobilnosti učenja in poučevanja, tudi kar zadeva vprašanja dostopa, usmerjanja, študentskih storitev in priznavanja učnih rezultatov.
- e) Uporaba programa Erasmus+, ki ponuja vrsto novih možnosti za krepitev mobilnosti v EU in zunaj nje ter za krepitev čezmejnega sodelovanja, ki bi jo po možnosti dopolnjevalo financiranje iz ESS+.

Inkluzija:

- f) Izobraževanje odraslih je pomembno za spodbujanje enakosti spolov ter solidarnosti med različnimi starostnimi skupinami in med kulturami in ljudmi iz vseh okolij ter za spodbujanje demokratičnega državljanstva in temeljnih vrednot EU; v zvezi s tem gre posebno pozornost nameniti ranljivim skupinam.
- g) V izobraževanju in usposabljanju je potrebno uravnoteženo dodeljevanje virov za odrasle. Razmisliti je treba o modelih financiranja, temelječih na skupni odgovornosti, in trdnih javnih zavezah, še zlasti ko gre za ciljne skupine odraslih iz prikrajšanih okolij, z invalidnostjo ali prizadetostjo zaradi drugih dejavnikov, ki lahko vodijo v izključenost.
- h) V zvezi z vsemi ciljnimi skupinami bi bilo treba razmisliti o spodbudah za odpravo okoliščin, ki ovirajo njihovo vključenost v izobraževanje odraslih, kot so pomanjkanje časa za študij, nizka osnovna znanja in spretnosti, nizka strokovna usposobljenost, nedostopnost, nizka motivacija in negativen odnos do učenja. Sodelovanje z ustreznimi deležniki je bistvenega pomena, da se nazaj k učenju pritegnejo sicer nezainteresirani odrasli in določne ciljne skupine.
- i) Medergeneracijsko učenje, tudi kar zadeva starostno skupino od 65 let navzgor, lahko pripomore k spodbujanju dobrega počutja ter aktivnemu, samostojnemu in zdravemu staranju.

Zagotavljanje kakovosti:

- j) Po potrebi bi bilo treba še okrepiti zagotavljanje kakovosti izvajalcev izobraževanja in usposabljanja odraslih ter njihovih partnerjev na sistemski ravni.
- k) K zagotavljanju kakovosti lahko pripomore spremljanje rezultatov izobraževanja odraslih.
- l) Pri izobraževanju in usposabljanju bi morali biti bolj osredotočeni na učečega se in bi lahko zagotavljali tudi krajše učne izkušnje za pridobivanje ali posodabljanje zelenih kompetenc.
- m) Stalen razvoj metod spremljanja, ocenjevanja in kakovosti je bistvenega pomena, da se zagotovi vrednotenje učnih rezultatov in da obstaja perspektiva napredovanja.
- n) Nacionalni in regionalni sistemi ali modeli, vključno s potrjevanjem in priznavanjem predhodnega učenja, bi si morali v prid kakovosti izobraževanja odraslih prizadevati za razvijanje in implementacijo notranjega in zunanjega zagotavljanja kakovosti.

Prednostno področje 5 — Zeleni in digitalni prehod

- a) Dvojni prehod (tj. digitalni in zeleni prehod) je gonilo inovacij na področju učnih poti ter novih pristopov k izobraževanju in usposabljanju, vključno z učnimi okolji. Te inovacije morajo zagotavljati prepustnost in prožnost med različnimi oblikami in ravnmi izobraževanja odraslih. Digitalni in zeleni prehod od vseh generacij zahteva razvoj potrebnih zelenih in digitalnih znanj in spretnosti (boljšo digitalnomedijsko pismenosti in okoljsko zavest) za proaktivno delo in življenje v digitalnem okolju. Digitalno (mešano, hibridno itd.) učenje terja tudi strokovni razvoj izobraževalcev in mentorjev odraslih, pa tudi podporo za uporabo digitalnih orodij in prilagajanje učnega gradiva, pristopov in sredstev.
 - b) Razvoj pristopov za integracijo trajnostnega razvoja v izobraževanje odraslih, vključno z obravnavanjem odnosa do okolja, razvijanjem ustrezne miselnosti, poglobljanjem ozaveščenosti in razmislekom o sprejetju konkretnih ukrepov za razvoj usposabljanja. Pridobivanje znanja, spretnosti in kompetenc v izobraževanju odraslih bi moralo biti pomemben sestavni del procesa ekološke preobrazbe. Zelena znanja in spretnosti – ki jih terjata nizkoogljično gospodarstvo in družba – bodo potrebna v celotni družbi in med delovno silo (v vseh sektorjih in na vseh ravneh), saj nastajajoče gospodarske dejavnosti porajajo nove (ali oživljajo nekatere) poklice, hkrati pa si prizadevamo za trajnostni življenjski slog.
 - c) Dodatna podpora za odpiranje učnih okolij bo pospešila digitalno preobrazbo ali izboljšala že obstoječo infrastrukturo/pobude, na primer s spodbujanjem vključujočih, digitalnih in trajnostnih družb ter delovnih mest, povezanih z učenjem. Takšna okolja bi morala prispevati k doslednejši enakosti pri dostopu do digitalnega gradiva za učeče se odrasle vseh starosti in podpirati varno uporabo digitalnih tehnologij. Učne platforme za javno dobro bi morale biti oblikovane tako, da udeležencem nudijo motivacijsko podporo, strokovno mentorstvo, usmerjanje in svetovanje.
-

PRILOGA II

CILJI IN KAZALNIKI NA RAVNI EU

Spremljanje povprečne uspešnosti na področju izobraževanja odraslih v evropskem merilu

Za spremljanje napredka in prepoznavanje izzivov, pa tudi za prispevek k oblikovanju politike, podprtemu z dokazi, s sistematičnim zbiranjem, analizo in raziskovanjem mednarodno primerljivih podatkov, bi bilo treba strateške prednostne naloge, določene v evropskem programu za izobraževanje odraslih do leta 2030 (NEAAL 2030) podpreti z vrsto referenčnih ravni povprečne evropske uspešnosti v izobraževanju odraslih („cilji na ravni EU“) in kazalnikov. Ti cilji bi morali temeljiti izključno na primerljivih in zanesljivih podatkih, pri čemer bi bilo treba upoštevati, da je stanje po državah članicah različno.

1. Cilj na ravni EU ⁽¹⁾**Vključenost odraslih v izobraževanje**

Do leta 2025 bi morale biti v izobraževanje v zadnjih 12 mesecih vključenih vsaj 47 % odraslih v starosti od 25 do 64 let ⁽²⁾.

Do leta 2030 bi morale biti v izobraževanje v zadnjih 12 mesecih vključenih vsaj 60 % odraslih v starosti od 25 do 64 let.

2. Kazalniki na ravni EU

- a) Vključenost nizkokvalificiranih odraslih v izobraževanje ⁽³⁾
- b) Nezaposleni odrasli z nedavno učno izkušnjo ⁽⁴⁾
- c) Odrasli z vsaj osnovnimi digitalnimi znanji in spretnostmi ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ O cilju za leto 2025 se je dogovoril Svet z Resolucijo o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030). Voditelji držav ali vlad EU so cilj za leto 2030 pozdravili v izjavi iz Porta, Evropski svet pa ga je pozdravil v sklepih s 24. in 25. junija 2021.

⁽²⁾ Eurostat, Raziskava o delovni sili v EU (LSF), zbiranje podatkov od leta 2022 dalje. Zaradi načrtovane zamenjave vira podatkov leta 2022 (namesto Raziskave o izobraževanju odraslih se bo uporabljala Raziskava o delovni sili v EU (LSF)) bo treba cilj leta 2023 potrditi na podlagi izkušenj z uporabo novega vira. Komisija bo v sodelovanju s stalno skupino za kazalnike in merila (SGIB) leta 2023 ocenila učinke teh sprememb na podlagi primerjave rezultatov raziskave o izobraževanju odraslih (AES) in LSF ter preučila, ali bi bilo morda treba spremeniti metodologijo LSF ali ciljno raven. Svet se bo na podlagi te ocene odločil za morebitno prilagoditev ciljne ravni.

⁽³⁾ Opredelitev kazalnika in viri zanj so podobni kot pri kazalniku o vključenosti odraslih v izobraževanje. Glavna razlika je osredotočenost na nizkokvalificirane odrasle, tj. odrasle, ki so kot svojo najvišjo formalno izobrazbo dosegli največ nižjo sekundarno izobrazbo (ali še nižjo stopnjo). S tem kazalnikom se tako meri delež nizkokvalificiranih odraslih, ki poročajo, da so bili v obdobju 12 mesecev vključeni v formalno ali neformalno izobraževanje in usposabljanje.

⁽⁴⁾ Podatki so na voljo v Raziskavi o delovni sili v EU. „Nedavna učna izkušnja“ se nanaša na vključenost v formalno ali neformalno izobraževanje in usposabljanje v zadnjih štirih tednih.

⁽⁵⁾ Vir podatkov za ta kazalnik je Raziskava Skupnosti o uporabi IKT v gospodinjstvih in pri posameznikih.

PRILOGA III

Referenčni dokumenti, pomembni za NEAAL 2030:

Evropski svet:

1. Sklepi Evropskega sveta z dne 24. in 25. junija 2021 (EUCO 7/21)
2. Nova strateška agenda za obdobje 2019–2024 (sprejeta v Evropskem svetu 20. junija 2019)
3. Sklepi Evropskega sveta z dne 14. decembra 2017 (EUCO 19/1/17 REV 1)

Svet Evropske unije

4. Sklepi Sveta o pravičnosti in vključenosti v izobraževanju in usposabljanju za spodbujanje učnega uspeha za vse, UL C 221, 10. 6. 2021, str. 3
5. Resolucija Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030), UL C 66, 26. 2. 2021, str. 1
6. Priporočilo Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost, UL C 417, 2. 12. 2020, str. 1
7. Priporočilo Sveta o Mostu do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade in nadomestitvi Priporočila Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino, UL C 372, 4. 11. 2020, str. 1
8. Sklepi Sveta o evropskih učiteljih in mentorjih za prihodnost, UL C 193, 9. 6. 2020, str. 11
9. Sklepi Sveta o ključni vlogi politik vseživljenjskega učenja pri omogočanju družbam, da bi pri obravnavi tehnološkega in zelenega prehoda podpirale vključujočo in trajnostno rast, UL C 389, 18. 11. 2019, str. 12
10. Osnutek sklepov Sveta o izvajanju Priporočila Sveta o poteh izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle, UL C 189, 5. 6. 2019, str. 23
11. Resolucija Sveta Evropske unije in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine: strategija Evropske unije za mlade 2019–2027, UL C 456, 18. 12. 2018, str. 1
12. Priporočilo Sveta o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje, UL C 189, 4.6. 2018, str. 1
13. Priporočilo Sveta o poteh izpopolnjevanja: Nove priložnosti za odrasle, UL C 484, 24. 12. 2016, str. 1
14. Priporočilo Sveta o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja, UL C 398, 22. 12. 2012, str. 1
15. Resolucija Sveta o prenovljenem evropskem programu za izobraževanje odraslih, UL C 372, 20. 12. 2011, str. 1

Izjave

16. Izjava iz Porta (8. maj 2021)
17. Osnabrüška deklaracija o poklicnem izobraževanju in usposabljanju kot dejavniku okrevanja in pravičnega prehoda na digitalno in zeleno gospodarstvo (30. november 2020)

Evropska komisija

18. Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic, (COM(2021) 102 final)
19. Zelena knjiga o staranju: Spodbujanje solidarnosti in odgovornosti med generacijami (COM(2021) 50 final)
20. Akcijski načrt za digitalno izobraževanje za obdobje 2021–2027. Novi temelji za izobraževanje in usposabljanje v digitalni dobi (COM(2020) 624 final)

21. Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (COM(2020) 274 final)
 22. Unija enakosti: strategija za enakost spolov 2020–2025 (COM(2020) 152 final)
 23. Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final)
-